

Стратегија људских ресурса за истраживаче - Интерна анализа "Извештај о мапирању истраживачког потенцијала на Универзитету у Крагујевцу"

Увод

Овај Извештај представља резултат мапирања истраживачког потенцијала на Универзитету у Крагујевцу које је спроведено у периоду април - јул 2016. године кроз прикупљање, обједињавање, обраду и анализу података добијених попуњавањем институционалних и индивидуалних упитника.

Институционални упитници су попуњени од стране свих факултета Универзитета у Крагујевцу. Добијени подаци су интегрисани у јединствени документ на нивоу Универзитета који је представљао основу за спровођење наредних активности.

Поред упитника који су попуњавали факултети припремљен је и постављен и индивидуални on-line упитник за мапирање истраживачког потенцијала (заједнички упитник за већи број универзитета Западног Балкана) који су директно попуњавали истраживачи и наставници са Универзитета у Крагујевцу. У периоду јун - јул 2016. године, 168 истраживача и наставника са Универзитета је попунило овај упитник.

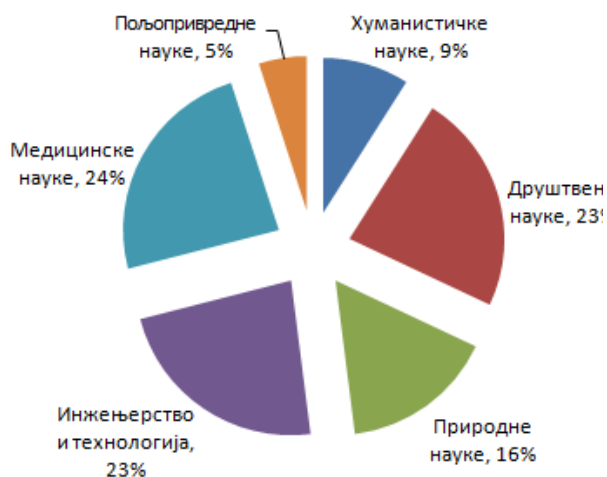
Од укупног броја испитаника 45.1% су били студенти докторских студија. Истраживачи и наставници из свих научних области су били заступљени. Главнина учесника истраживања (67.7%) је припадало старосној групацији од 25-40 година уз додатних 23.4% из групације од 40 до 55. Сва истраживачка и наставна звања су била заступљена, при чему је већина припадала млађим позицијама (44.6% асистенти и сарадници и 25% доценти).

Само 21.4% учесника испитивања је изјавило да је упознато са постојањем Европске повеље за истраживаче и Кодекса о запошљавању истраживача.

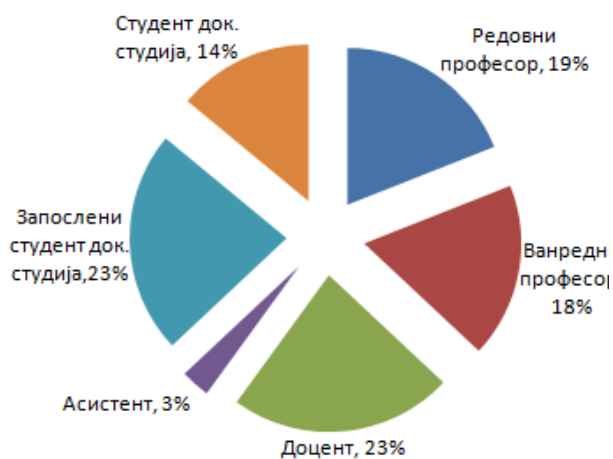
Истраживачки потенцијал на Универзитету у Крагујевцу

Универзитет у Крагујевцу, спада у групу истраживачких институција средње величине, уколико се нумерички посматра истраживачки људски потенцијал, односно број ангажованих истраживача.

У 2014. години укупно 1056 истраживача (са одређеним типом уговора о раду) је било запослено на Универзитету. Примарне истраживачке области су медицинске науке (укупно ангажованих истраживача у овој области је 24%) затим друштвене науке (23,3%) и инжењерство и технологија (22,7%). Расподела броја истраживача по истраживачким областима и позицијама на Универзитету приказана је на слици 1 и 2.

Слика 1.

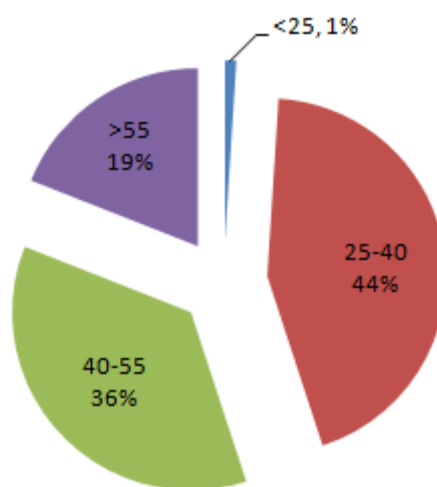
Слика 2.

Број истраживача на Универзитету из других земаља који раде (сталан или привремени уговор о раду, гостујући професори, истраживачко финансирање) или студирају (докторске студије) је веома низак. Укупан број таквих истраживача јесте 5 (испод 0,5% од укупног броја истраживача).

Укупан број студената докторских студија на Универзитету је 707. Расдела истраживача по истраживачким областима на Универзитету приказано је на слици 3. На слици 4 је приказана старосна структура истраживача на Универзитету.

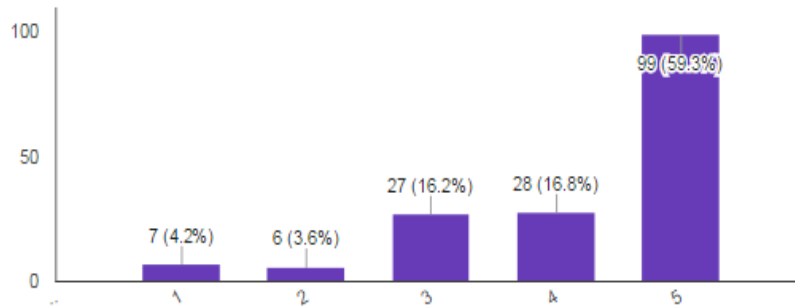
Слика 3.

Слика 4.

Равноправност полова

Равноправност полова на Универзитету у Крагујевцу је оцењена као избалансирана. Број особа женског пола у истраживачким и професорским звањима је у распону од 30% на Факултетима у области инжењерства и технологије, док је овај проценат на Факултетима у области друштвених и хуманистичких наука око 70%. Особе женског пола су пропорционално присутни у управљачким структурама Факултета и научно-истраживачким активностима (менторства, координатори пројекта). У спроведеном истраживању, испитаницима је постављено питање да ли се принципи полне равноправности поштују и у којој мери на свим нивоима активностима и доношења одлука. Резултати истраживања су приказани на слици 5.

Слика 5.

Запослење и развој каријере

У 2014. године, на Универзитету је запошљено 65 истраживача (6.1% од укупног броја истраживача), од којих су 12 у вишим звањима (доцент, ванредни и редовни професор). У истом периоду, 15 истраживача се пензионисало. Укупан раст у оквиру људских ресурса за посматрани период био је 4.7%. Раст (у броју истраживача у 2014. год.) је значајан у областима хуманистичких наука (24%) и у медицинским наукама (11.4%), док у осталим областима је забележен умерен раст.

Основни идентификовани проблем на тему запошљавања истраживача јесте и национална директива у којој је изречена забрана запошљавања новог кадра. Као последица овакве политике, старосна структура запослених је трајно промењена.

Огласи за отворена места истраживача објављују се у публикацији „Послови“ од стране Националне службе за запошљавање <http://www.nsz.gov.rs/>. Огласи се објављују на матерњем језику. Огласи се објављују и на сајтовима Факултета и Универзитета. Период оглашавања за празна места је од 15 до 30 дана.

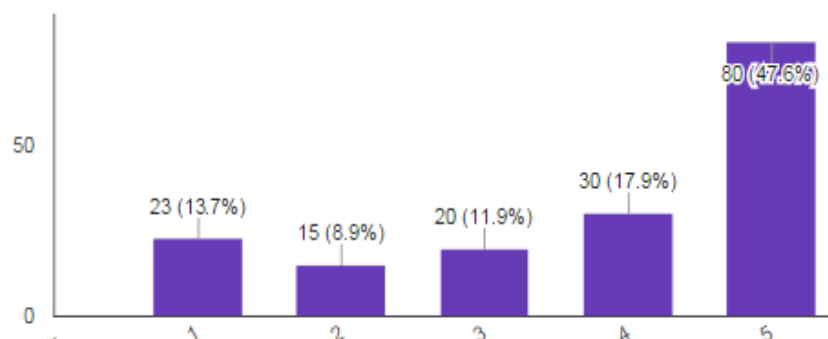
Саветовања током каријере

Током календарске године, услуге Центар за развој каријере (ЦзРК) затражи, у просеку, око 150 студената. ЦзРК има јасно дефинисану улогу у саветовању студената и свршених студената, као и послодавце, али не и за студенте докторских студија и истраживаче. Током 2014, око 15 студената докторских студија је затражило упутства, савете и информације о могућностима студирања/истраживања у иностранству. Такође, само неколико студената докторских студија је похађало бесплатни курс страног језика који је организовао ЦзРК.

Поред ЦзРК-а, на Универзитету је основана канцеларија за међународну сарадњу. Канцеларија ближе сарађује са академском заједницом у смислу обавештавања о активностима које се тичу отворених позива за финансирање пројеката (Ерасмус+, ХОРИЗОН 2020 и сл.). Канцеларија обезбеђује умерену подршку кандидатима за позиције студента докторских студија и младих истраживача. Тренутно не постоје могућности нити капацитета да се прошири спектар услуга, нарочито на студенте докторских студија.

Запошљавање

Резултати истраживања показују да је две трећине истраживача задовољно са начином запошљавања и условима за развој каријере на Универзитету (47,6% оцена 5 и 17,9% оцена 4). Једна четвртина није задовољна (13,7% оцена 1 и 8,9% оцена 2) (слика 6).

Слика 6.

Учесници у истраживању скоро једногласно сматрају да су публикавање научних радова (92.9%), објављивање уџбеника (85.7%) и искуство у држању предавања (81.5%) представљају најважнији критеријум за запослење и развој каријере.

Такође, велики број учесника у истраживању сматра да значајан утицај на запослење и развој каријере има и мобилност (68.5%), професионалне вештине (57.1%) и познавање страних језика (50.6%).

Мање важни фактори међу учесницима у истраживању су специфични и експертски сертификати (38.7%), искуство из индустрије (15.5%) и искуство у предузетништву (9.5%).

Етичка начела

Питања у вези поштовања етичких начела и принципа на Универзитету у Крагујевцу разматра Суд Чести. Чланове Суда Чести бира Сенат Универзитета и има 7 чланова, при чему морају да буду испуњени следећи услови: 1) по један наставник из сваке научне области, 2) два наставника морају да припадају мање заступљеног пола, од укупног броја и 3) Највише један наставник са једног Факултета у саставу Универзитета. Извештаји са састанака и документација у вези са Судом Чести налази се на интернет адреси Универзитета

Генерално, учесници у истраживању нису у потпуности задовољни начином решавања одређених питања у вези етичких начела. Од укупног броја учесника у истраживању 48.2% истраживача сматра да се етичка начела крше у одређеној форми. На конкретно питање да ли се питања повреде начела етичког понашања решавају на правичан и коректан начин, 25% испитаника је одговорило негативно, 8.3% позитивно, док 66.7% испитаника нису били упознати са резултатима одговарајућих поступака.

Подаци о учествовању истраживача у органима одлучивања на Универзитету су неубедиви, што што за последицу има даљу анализу/или могући проблем.

Учешће и утицај младих истраживача

Равномерно учешће младих истраживача у руковођењу и координације истраживањима и пројектима је оцењено као неадекватно на Универзитету у Крагујевцу и сматра се значајном препреком за младе истраживаче у напредовању у каријери. Број међународних и националних истраживачких пројеката којим координирају млади истраживачки је веома мали, скоро симболичан (пар на целом Универзитету). Координатори пројеката су углавном редовни професори (око 70%), ванредни професори (25%) и доценти (5%).

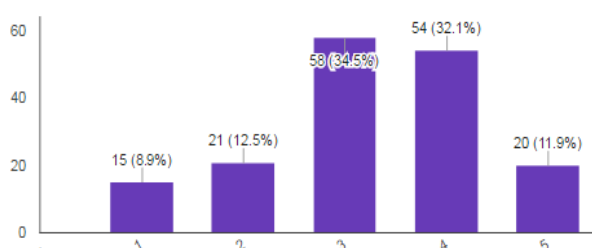
Број младих истраживача који су одговорни за рад студената докторских студија је такође веома мали. На Природно-математичком факултету и Факултету медицинских наука за 20-25% студената докторских студија су задужени млађи истраживачи, на Факултету инжењерских наука је тај проценат 8%, док је на осталим Факултетима овакав приступ на нивоу статистичке грешке.

Услови рада

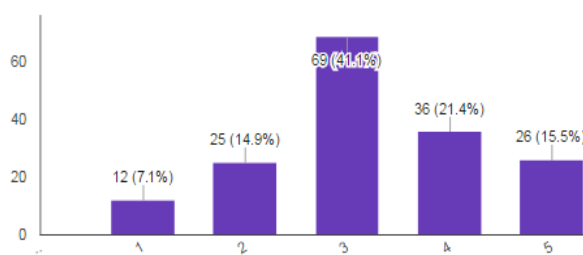
На Универзитету у Крагујевцу не постоји EURAXESS центар. Међутим, портал EURAXESS се редовно користи за објављивање истраживачких/научних места за све области. Такође, услуге и информације које могу да се нађу на порталу EURAXESS редовно се промовичу међу студентима и истраживачима. Однос између наставе и истраживања је горе питање. Према уговору, тај однос би требало да буде 50/50, у радним сатима. Међутим, овај однос може да варира од 80-90/20-10 у корист наставе (у друштвеним и хуманистичким факултетима) до 30-20/70-80 у корист истраживања на неким техничким, медицинским или природно-математичким факултетима.

Испитаници су давали своје мишљење (кроз оцене од 1 до 5) и о следећим питањима:

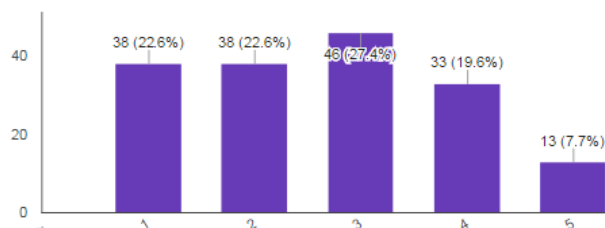
- инфраструктура и квалитету услуга које могу да добију на Факултету (правне, људски ресурси, финансије, односи са студентима), (слика 7),
- односу времена утрошеног за наставу и истраживање (слика 8) и
- висини личних примања (слика 9).

Слика 7.

Слика 8.

Слика 9.

Одговорност

Ниво свесности истраживача на Универзитету о моралним начелима и стандардима у истраживању, који се односе на заштиту података, приватност, поверљивост, плагирање и остало, је оцењен од стране радне групе као задовољавајућ. Међутим, радна група сматра да постоји места за унапређење и то би подразумевало додатне обуке и побољшану размену информација.

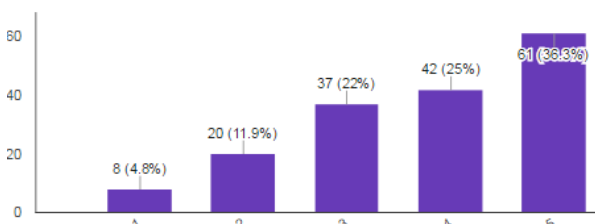
Укључивање у јавни живот

Осим јавних презентација резултата на научним конференцијама и објављивања у научним часописима, факултети редовно учествују у различитим националним и међународним промотивним активностима, као што су: сајам науке; медицинске и технолошки сајмови и показивања; локални, регионални и национални јавни научни догађаји (но истраживача); такмичења у науци; појављивање у штампаним и електронским медијима; дани отворених врата, итд.

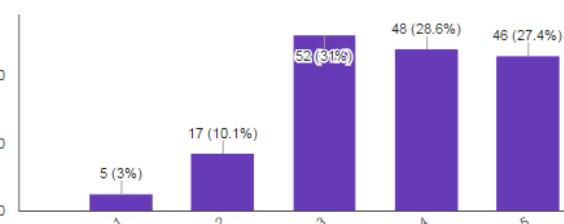
Универзитет у Крагујевцу нема оформљену канцеларију за односе за јавношћу. Универзитет поседује Facebook страницу (док неки Факултети, поред Facebook странице поседују и Twitter налог, Youtube канал, итд.

Резултати истраживања показују да испитаници углавном познају уговорне и правне обавезе који проистичу из уговора о раду и других потписаних споразум. Добијена оцена се може сматрати задовољавајућом уз констатацију да постоји још доста простора за побољшање (слика 10).

Прикупљени резултати којима се исказује ниво задовољства испитаника применом добрих пракси које се односе на заштиту података у току и на крају истраживања, њихова поверљивост (пре објављивања), као и заштита прикупених личних података у току истраживачког процеса (слика 11) показује такође значајни простор за побољшање.

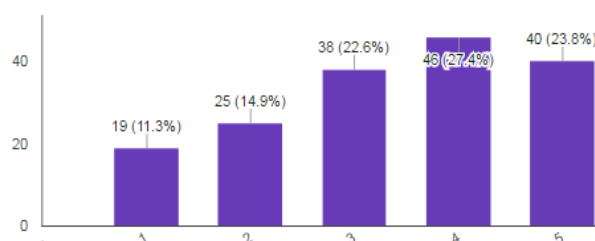

Слика 10.

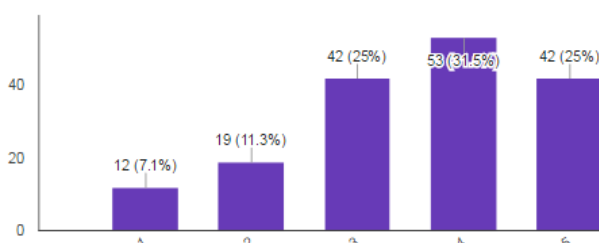
Слика 11.

Генерално, испитаници нису били у потпуности задовољни имплементацијом система извештавања (о активностима током истраживања) на Универзитету и методологијом евалуације рада истраживача појединачно (слика 12.).

Слика 12.

Одговорност истраживача у јавности је на задовољавајуће високом нивоу када је реч о дисеминацији научних резултата (слика 13.).

Слика 13.

Менторство

Истраживач може да буде ментор на Универзитету у Крагујевцу уколико испуњава одређене услове дефинисане у препорукама и стандардима Националног савета за високо образовање Републике Србије. Факултети имају право да дефинишу додатне услове за менторство на докторским студијама, који су углавном изражени у броју објављених научних радова на СЦИ листи и учествовању на научним пројектима.

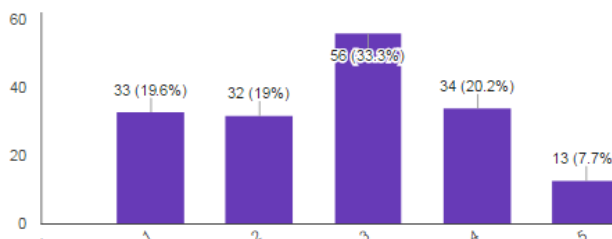
Студијски програми на докторским студијама

Универзитет у Крагујевцу има акредитоване докторске студије на Енглеском језику у научној области Индустијско инжењерство и инжењерски менаџмент (од школске 2015/16 године). Поред овога, постоје мастер студије Енглеског језика и књижевности где се настава у потпуности одржава на енглеском језику задњих 7 година. Тренутно, Универзитет у Крагујевцу у понуди нема заједничке докторске студије у сарадњи са универзитетима из земље и иностранства.

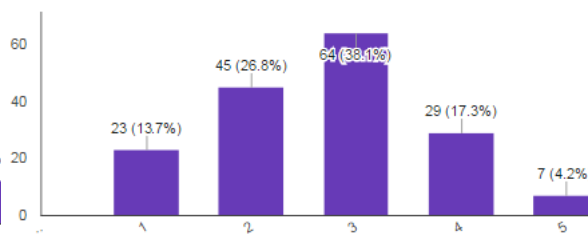
Студенти докторских студија, генерално, учествују у реализацији националних и међународних пројеката, пројеката финансираних од стране приватног сектора или из сопствених средстава. Затим, они учествују у организацији конференциј и радионица, промоцији Факултета, посета другим конференцијама и радионицама, итд.

Резултати истраживања показују да значајан број испитаника сматра да су активности везане за менторство често спроводе на недовољно адекватан начин (слика 14). Најчешћи разлози за овакве резултате јесу недостатак мотивације/интересовања од стране ментора (39.9%) и преоптерећеност ментора (38.1%).

Испитаници су само делимично убеђени да су истраживачи на Универзитету заинтересовани за могућности индивидуалног развоја (слика 15). Такође, дефинисани су неки негативни фактори који утичу на индивидуални професионални развој као што су недостатак квалитетне обуке и предмета (53%), преоптерећеност истраживача (46.6%), као и да се професионалне вештине не узимају у обзир током развоја каријере (35.7%).

Слика 14.

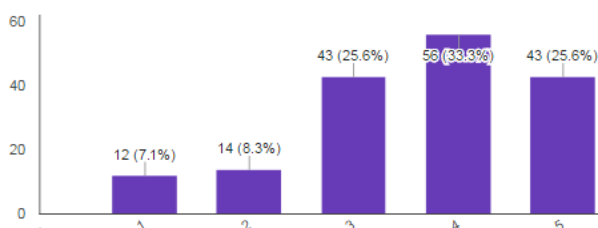
Слика 15.

Истраживачки пројекти и сарадња

Истраживања на Универзитету у Крагујевцу се финансира из националног фонда ресорног министарства, фондова ЕУ, сарадње са привредом и из сопствених средстава (Табела 1).

	Ресорно министарство	ЕУ фонд	Сарадња са привредом	Сопствена средства
Природне науке	90	10	/	/
Инжењерство и технологија	65 - 75	10 - 25	5 - 25	0 - 5
Медицинске науке	50	10	/	40
Пољопривредне науке	70	25	5	/
Друштвене науке	25	/	/	75
Хуманистичке науке	65 - 100	0 - 25	/	0 - 10

Према истраживању, истраживачи су задовољни начином (тачност информација и временски без кашњења) како Универзитет обавештава о могућим фондовима за финансирање пројеката (слика 16).

Слика 16